

KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA PUDASJÄRVELLÄ

TOIMINTASUUNNITELMA

1.8.2016 –

Pudasjärven kaupunki
Kaupunginhallitus

1. AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN JÄRJESTÄMISEN PERUSTEET

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa.

Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnantavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet. Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee järjestää näiden perusteiden mukaisesti.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohtana on turvallisen kasvuympäristön tarjoaminen lapselle koulupäivän jälkeen. Perusteissa korostuu lasten oikeus turvalliseen lapsuuteen ja kasvuympäristöön. Toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon lasten tarpeet ja omat toiveet. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee muodostaa lapselle ehyt ja monipuolinen kokonaisuus, jonka tulee tarjota mahdollisuus sosiaaliseen vuorovaikutukseen, esteettisiin kokemuksiin sekä liikkumiseen ja ulkoiluun. Tärkeää on myös oppilaan oma toiminta, rentoutuminen ja lepo.

2. YLEISTÄ

2.1. Toiminnan laajuus

Pudasjärvellä edellytyksenä aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiselle on, että toimintapaikkaa kohden on vähintään 5 lasta. Toiminta on tarkoitettu ensisijaisesti 1.-2 – luokkalaisille ja erityisopetuksessa oleville peruskoululaisille. Mikäli ryhmässä on tilaa ja mikäli siitä ei aiheudu lisäkustannuksia voidaan myös esikoululaisia ja ylempien luokkien oppilaita ottaa mukaan toiminnan piiriin.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään ainakin Kurenalan, Lakarin ja Hirvaskosken kouluilla 5 päivänä viikossa lukuvuoden aikana. Toiminta voidaan tarvittaessa aloittaa muillakin kouluilla. Loma-aikoina lain tarkoittamaa toimintaa ei järjestetä.

Aamupäiväkerho on avoinna klo 7-9 ja iltapäiväkerho pääasiallisesti klo 12-17.

2.2. Toimintaan ilmoittautuminen

Iltapäivätoimintaan ilmoittautumisesta tiedotetaan keväällä kouluun ilmoittautumisen yhteydessä lehti-ilmoituksella. Samassa ilmoituksessa tiedotetaan niistä toimintapaikoista, joissa iltapäivätoimintaa järjestetään. Kouluun tutustumisen yhteydessä jaetaan esitteitä ja ilmoittautumislomakkeita.

Otettaessa lapsia aamu- ja iltapäivätoimintaan heihin sovelletaan yhdenvertaisia valintaperusteita. Toimintaan ottamisessa huomioidaan tarkoituksenmukaisuus ja lapsen kokonainen päivä.

Toimintaan ottamisen perusteet:

- Etusijalla ovat 1. ja 2. luokkalaiset sekä peruskouluikäiset erityisopetuksen oppilaat.
- Toissijaisesti valitaan 3. ja 4. luokan oppilaita.
- Mikäli ryhmissä on tilaa voidaan niihin sijoittaa myös esiopetuksessa olevia oppilaita

Pudasjärvellä pyritään ottamaan mukaan toimintaan kaikki sitä haluavat lapset.

2.3. Ryhmäkoko

Lähtökohta ryhmiä rakennettaessa on, että vähintään kaksi ohjaajaa osallistuu ryhmän ohjaamiseen. Minimiosallistujamäärällä (5 lasta) käynnistyvissä kerhoissa on vain yksi ohjaaja. Ryhmäkoon määrittämiseen vaikuttavat oppilaiden lukumäärät, erityiset kehitykseen ja terveyteen liittyvät tarpeet, ryhmän toimintaympäristö ja päivittäiset oppilaiden iltapäiväryhmien tuntimäärät. Yhtä ohjaajaa kohden on maksimissaan 15 oppilasta.

Erityisoppilaita sijoitettaessa huomioidaan oppilaan ikä ja kehitysvaihe. Pääsääntöisesti erityisoppilaan katsotaan olevan kahden yleisopetuksessa opiskelevan oppilaan paikalla. Vaikeasti kehitysvammaisten ryhmässä suhde on vieläkin pienempi. Erityisoppilaiden sijoittelussa tarkastellaan koko ryhmän toimivuutta ja oppilaan mahdollisuuksia toimia ryhmässä. Tapauskohtaisesti määritellään kuhunkin ryhmään integroitavien erityisoppilaiden lukumäärän. Tilojen, välineiden ja muiden toimintaedellytysten turvallisuuteen, terveellisyteen ja tarkoituksenmukaisuuteen niin sisällä kuin ulkonakin tulee kiinnittää huomiota.

Ryhmäkokojen määritelmä enimmäismäärästä perustuu lakiin ja OPH:n perusteisiin turvallisesta toimintaympäristöstä sekä mahdollisuuteen tarjota toimintaan osallistuville lapsille monipuolista ohjattua ja virkistävää toimintaa ja mahdollistaa lepo rauhallisessa ympäristössä. Ryhmäkoon vähimmäismäärää määriteltäessä on huomioitu taloudelliset resurssit työntekijöitä palkattaessa ja kuntalaisten tasapuolinen kohtelu kaupungin eri osissa.

2.4. Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminta

Erityisoppilaan kohdalla toteutetaan samoja järjestämisen periaatteita kuin yleisopetuksen oppilailla. Lisäksi toiminnassa tulee ottaa huomioon oppilaan yksilölliset tarpeet. Toiminnan tulee tukea itsetunnon ja omatoimisuuden kehitystä, sosiaalista kasvua sekä itsenäistymistä oppilaan omien edellytysten mukaisesti. Oppilasta tulee kannustaa aloitteellisuuteen ja aktiivisuuteen. Erityisoppilaalle onnistumisen kokemukset ovat tärkeitä myönteisen kasvun tukemiseksi. Aamu- ja iltapäivätoiminta tarjoaa vastapainoa ja tukea koulutyölle sekä mahdollisuuden lepoon ja virkistykseen.

Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestelyt voidaan pääasiallisesti toteuttaa muun aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä. Erityisoppilaiden toiminta voidaan kuitenkin järjestää omissa ryhmissä, jos heidän erityistarpeensa sitä edellyttävät. Jos ap/ip- toiminta on kirjattu lapsen erityishuolto-ohjelmaan, on se maksutonta.

2.5. Toiminnasta perittävät maksut

Toiminnasta perittävä maksu perustuu perusopetuslain 48 §:ään.

Kuukausimaksu on 100 €. Sisaralennus toisen ja useamman lapsen iltapäivätoiminnan maksusta on 50%. Toimintamaksut laskutetaan kerran kuukaudessa. Kesäkuussa olevista toimintapäivistä ei peritä maksua.

Koulujen loma-ajat, kuukausien pituus tai läsnäolopäivät eivät vaikuta erän suuruuteen. Koulujen lomaviikkojen aikana sekä lukukauden lopettamispäivinä ei ole aamu- ja iltapäivätoimintaa vaan tuolloin voidaan järjestää päiväleirejä ja muuta toimintaa, joista tiedotetaan erikseen.

Toimintaan ilmoittaudutaan etukäteen erillisellä varauslomakkeella kuukaudeksi kerrallaan. Mahdolliset muutokset tulisi ilmoittaa viimeistään edellisenä päivänä. Jos poissaolosta ei ole ilmoitettu ajoissa, niin hoitomaksu peritään normaalisti.

Jos lapsi osallistuu toimintaan enintään 10 päivänä kuukaudessa, peritään maksusta puolet eli 50 €/kk. Samoin jos lapsi ei sairautensa vuoksi voi kalenterikuukauden aikana osallistua toimintaan yli 10 päivänä, maksusta peritään vain puolet. Jos sairaudesta aiheutuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden, maksua ei peritä. Toimintaan osallistumisesta ei voida periä muita maksuja.

Mikäli lapsi jää kokonaan pois toiminnasta, asiasta tulee ilmoittaa vähintään viikkoa aikaisemmin iltapäiväkerhon vastuuhjaajalle tai maksu peritään edellä kuvatulla tavalla.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kuukausimaksusta voi anoa vapautusta, mikäli perhe saa toimeentulotuen perusosaa tai perheen taloudellinen tai sosiaalinen tilanne sitä edellyttää. Maksuvapausanomukset osoitetaan sivistysjohtajalle ja päätös tehdään määräajaksi. Vapautus maksuista myönnetään taannehtivasti enintään lukukauden alusta alkaen.

2.6. Välipala

Perusopetuslain 8a luvun 48 d § mukaan iltapäivätoimintaan osallistuvalla oppilaalla on oikeus välipalaan. Toimintaan osallistuvalla lapselle tarjotaan ns. runsas välipala, mikä sisältyy kuukausimaksuun.

2.7. Tapaturmavakuutus

Toiminnassa sattuneen tapaturman hoito on oppilaalle maksutonta. Pudasjärven kaupunki on vakuuttanut kaikki peruskouluissa opiskelevat oppilaat. Vakuutus on voimassa oppilaan osallistuessa perusopetuslain mukaiseen iltapäivätoimintaan sekä siihen välittömästi liittyvillä meno- ja paluumatkoilla. Oppilaat siirtyvät toimintaan välittömästi koulutyön päätyttyä.

2.8. Kuljetukset

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvat lapset voivat tarvittaessa käyttää koulukuljetuksia. Kuljetuksissa noudatetaan kuntien koulukuljetusten periaatteita. Oppilas voi saada kuljetuksen kotoa kouluun ja koulusta tai iltapäiväkerhosta kotiin. Erillisiä kuljetuksia iltapäiväkerholaisille ei järjestetä.

3. AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN TAVOITTEET

Aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevan lainsäädännön ja opetushallituksen antamien perusteiden mukaan toiminnan valtakunnallisena tavoitteena on kehittää lapsille aiempaa suunnitelmallisempia, laadukkaampia ja turvallisempia oppimis- ja kasvu ympäristöjä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on turvata lapselle ennen ja jälkeen koulupäivän tervettä kasvua ja kehitystä tukevat olosuhteet sekä aikuisen läsnäoloa. Pyrkimyksenä on näin vähentää lasten yksinoloa ja lisätä turvallisuutta. Tämä tavoite velvoittaa kaikkia aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä mukana olevia. (Opetushallitus: Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011)

Pudasjärven kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on luoda lapselle koulupäivän jälkeen suotuisa kasvu-, kehitys- ja toimintaympäristö. Tärkeää on vahvistaa ja tukea lapsen tervettä itsetuntoa myönteisten kokemusten avulla ja tarjota mahdollisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen muiden lasten kanssa. Toiminnassa on tärkeää huolehtia lasten tasavertaisesta jäsenyydestä toimintaan osallistumisessa. Myös eri kulttuuriryhmiin kuuluvien tarpeet samoin kuin paikalliset erityispiirteet otetaan huomioon mahdollisimman hyvin. Lapset saavat ikätasonsa mukaisesti osallistua yhteisten sääntöjen ja sopimusten muotoiluun ja saada kokemuksia osallisuudesta.

Työskentely ryhmässä on leikinomaista, lapsen kehitystasosta lähtevää toiminnallista ryhmä- ja yksilöohjausta. Toimintojen järjestämisessä tehdään yhteistyötä kerhotoiminnan kanssa. Toiminnan suunnittelussa on kuitenkin huomioitava, että lapselle ei tule toista koulupäivää.

Iltapäivätoiminnassa aikuisen rooli on ohjaava. Aikuinen asettaa lapselle rajat ja ohjaa sekä kannustaa lasta erilaisiin toimintoihin. Aikuinen ohjaa lasta leikkiin, muuhun toimintaan ja omaan rauhaan. Aikuisen tehtävänä on luoda toimintaympäristöön avoin, rohkaiseva ja kiireetön ilmapiiri. Leikkien, tarinoiden, laulujen, liikunnan, pienten työtehtävien, keskusteluhetkien ja pelien avulla lapsi avartaa ajatusmaailmaansa.

Tavoitteena on, että lapsi kokee toimintaympäristönsä turvalliseksi ja kiinnostavaksi tutkimus- ja leikkipaikaksi. Työvälineet ja erilaiset materiaalit tulee olla lapsen ulottuvilla. Tavoitteiden turvaamiseksi kaupunki budjetoit iltpäivätoiminnalle riittävät määrärahat tarvittavien välineiden ja materiaalien hankintaan. Tällöin toiminta tukee lasten kasvua ja kehitystä, luo perustan hyville vapaa-ajanviettotavoille ja harrastuksille sekä auttaa perheitä kasvatustyössään.

4. AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN SISÄLTÖ

Aamu- ja iltpäivätoiminnan vastuuhjaajat tekevät toimintapaikka/ryhmäkohtaiset toimintasuunnitelmat lukukauden alkaessa ja toimittavat ne APIP-koordinaattorille. Toiminnan suunnittelussa lähdetään liikkeelle yhteisistä teemakokonaisuuksista. Teemojen valinnassa pyritään löytämään lapselle merkitykselliset asiat. Lapset otetaan mukaan teemojen suunnitteluun ja heidän toiveitaan huomioidaan mahdollisuuksien mukaan. Toimintasuunnitelmaa rakennettaessa on otettava huomioon, että lasten mielenkiinnon kohteet voivat muuttua toimintavuoden edetessä.

Teemat vaihtelevat kuukausittain ja eri vuodenaajat huomioon ottaen. Teemoissa huomioidaan ryhmäytyminen, sosiaalisuus, esteettisyys, kansainvälisyyskasvatus, erilaiset luovan ilmaisun muodot, perinnetietous ja ympäristökasvatus.

Yksityiskohtaiset sisällöt määritellään toimintapaikkakohtaisessa suunnitelmassa. Sisältöihin vaikuttavat kunkin toimintapaikan olosuhteet, käytännön mahdollisuudet ja ohjaajien omat vahvuudet.

Toiminnan tulee olla niiden tavoitteiden ja sisältöjen mukaista, jotka on säädetty aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteissa, kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmassa ja toimintapaikkakohtaisessa toimintasuunnitelmassa.

5. YHTEISTYÖ

5.1. Yhteistyö kotien kanssa

Iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin kasvatustyötä. Vanhemmille tiedotetaan kouluun ilmoittautuessa iltapäivätoiminnasta ja jaetaan ilmoittautumislomakkeet. Toimintayksiköistä jaetaan syys- ja kevätlukukausien aikana koulukohtaisia tiedotteita koteihin.

Lapsikohtainen tarvittava yhteistyö koulujen, päiväkotien, koulupsykologien, koulukuraattorien ja neuvoloiden kanssa on mahdollista vanhempien antamalla luvalla.

5.2. Yhteistyö koulun kanssa

Koulun ja iltapäivätoiminnan välinen yhteistyö on toiminnan kannalta välttämätöntä. Tiedonkulkua helpottaa, jos osapuolet (rehtori, opettajat ja ohjaajat) tuntevat toisensa ja tapaavat säännöllisesti. Etenkin koulun työpäivien muutoksista on tärkeää välittää tiedot ohjaajille. Yhteisesti sovittavat käytänteet ja sopimukset helpottavat niin lasten kuin aikuistenkin arkea. Muita yhteistyömuotoja ovat muun muassa yhteiset vanhempainillat tai -vartit, koulujen kerhotoiminta, koulunkäyntiavustajien yhteiskäyttö ja koulun tilojen ja välineiden käyttö.

5.3. Moniammatillinen yhteistyö

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta tekee yhteistyötä eri kunnallisten hallintokuntien sekä eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on tukea lasta ja hänen perheensä arkea sekä tuoda esiin erilaisia tukitoimia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnassa pyritään mahdollisimman laajaan moniammatilliseen yhteistyöhön lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi.

6. AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN ORGANISAATIO

6.1. Pudasjärven kaupunki

Kaupunki vastaa lain toteuttamisesta ja suunnittelee sekä hoitaa aamu- ja iltapäivätoiminnan arvioinnin ja seurannan. Kaupunginhallitus päättää toiminnansuunnittelun ja toimintamaksujen yleisistä linjauksista kulloinkin voimassa olevan lain mukaisesti.

6.2. Vastuuhenkilöt

6.2.1. Sivistysjohtaja

- tekee päätökset mahdollisista maksuvapautuksista

6.2.2. Koulujen rehtorit

- kukin hallinnoi toimintaa oman koulunsa osalta ja vastaa sen sujumisesta
- valitsee yhden iltapäiväkerhon ohjaajista vastuuhjaajaksi

6.2.3. AP/IP-koordinaattori

- vastaa toiminnan sisällöllisestä yhtenäisyydestä koko kaupungin alueella
- organisoii keväällä seuraavan lukuvuoden ilmoittautumiset ja ryhmäjaot
- vastaa toiminnasta perittävien laskujen tekemisestä
- konsultoi ja auttaa ohjaajia toiminnan suunnittelussa
- huolehtii tiedonkulusta eri toimipisteiden välillä
- järjestää yhteisiä arviointi- ja suunnittelukoulutuksia
- vastaa toiminnan kehittämisestä ja toimintasuunnitelman päivittämisestä
- konsultoi ja auttaa ohjaajia toiminnan suunnittelussa
- hoitaa aamu- ja iltapäivätoiminnan arvioinnin ja seurannan

6.2.3. Vastuuhjaajat

Jokaiselle koululle rehtori valitsee yhden iltapäiväkerhon ohjaajista vastuuhjaajaksi. Hänelle maksetaan lisäkorvausta siinä suhteessa, kuinka monta AP/IP-ryhmää koululla toimii. Vastuuhjaaja työskentelee AP/IP-ryhmässä muiden ohjaajien ohella, mutta vastaa lisäksi:

- tiedonkulusta oman koulunsa APIP-ohjaajille
- päivittäisen toiminnan sisällöstä
- yhteistyöstä vanhempien, opettajien, koordinaattorin ja muiden yhteistyötahojen kanssa
- työvuorolistojen tekemisestä ja kirjaamisesta toimintaan osallistuville koulunkäyntiavustajille
- kuukausi- ja välipalalistoista sekä esitieto- ja varauslistoista
- järjestää säännöllisesti APIP-palavereja toiminnassa mukana oleville koulunkäyntiavustajille
- toimittaa maksuvapautusanomukset sivistysjohtajalle

6.3. Ohjaajat

Valtioneuvosto on antanut asetuksen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien kelpoisuudesta. Asetus koskee perusopetuslaissa säädettyä aamu- ja iltapäivätoimintaa, joka on tullut voimaan 1.8.2011. Ohjaajaksi kelpoinen on henkilö, joka on suorittanut tehtävään soveltuvan korkeakoulututkinnon, opistoasteen tutkinnon, ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavat aikaisemmat opinnot, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon ja jolla on koulutuksen yhteydessä hankittu tai kokemuksella osoitettu taito toimia lapsiryhmän ohjaajana. Ohjaajaksi kelpoinen on myös henkilö, jolla on kelpoisuus antaa luokanopetusta, esiopetusta, erityisopetusta tai aineenopetusta tai toimia oppilaanohjaajana

Toiminnassa mukana olevien ohjaajien tulee täyttää ammatilliselta pätevyydeltään lain edellyttämät pätevyysvaatimukset. Pudasjärvellä ohjaajina työskentelevät pääasiassa koulunkäyntiavustajat ja heillä on yhdessä IP-koordinaattorin kanssa vastuu toiminnan käytännön suunnittelusta ja toteutuksesta.

Lasten kanssa työskentelevän ohjaajan tulee esittää rikosrekisterilain 6 § ja 2 momentissa tarkoitettu rikosrekisteriote. Kaikkien ohjaajien osalta noudatetaan lakia nuorten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä. Lisäksi kerhonohjaajien apuna voidaan käyttää harjoittelijoita ja työkokeilijoita, joiden rikostausta selvitetty lain mukaisesti.

AP/IP-toiminnassa mukana olevat ohjaajat huolehtivat omalta osaltaan lasten toiminnan sisällöstä ja lasten turvallisuudesta vastuuhjaajan antamien ohjeiden pohjalta. Jokainen ryhmässä toimiva aikuinen työskentelee vastuullisesti lasten etua ajatellen.

Henkilöstölle järjestetään ennen toimintakauden alkua yksi perehdytys- ja suunnittelupäivä yhtä aikaa opettajien suunnittelupäivän kanssa. Lisäksi on vähintään yksi täydennyskoulutusiltapäivä lukukaudessa. Täydennyskoulutusiltapäivistä ilmoitetaan vanhemmille hyvissä ajoin, koska koulutuspäivinä vanhemmat huolehtivat itse lapsen hoitojärjestelyt. Kouluttautumisen tarkoituksena on toiminnan laadun ylläpitäminen ja kehittäminen.

7. TOIMINNAN ARVIOINTI JA SEURANTA

Toimintaa arvioidaan eri tavoin. Ohjaajat keräävät toimintakausien aikana suoraa asiakaspalautetta sekä toimintaan osallistuvilta lapsilta että heidän vanhemmiltaan. Pudasjärvellä osallistutaan myös Opetushallituksen järjestämiin valtakunnallisiin arviontikyselyihin. Vuosittain kerätään 20.9. toiminnassa mukana olevien oppilaiden lukumäärät Tilastokeskuksen kuntalomakkeelle. Nämä luvut ovat pohjan kuntakohtaisen valtiosuuden määräytymiseen.

Iltapäivätoiminnasta saatu palaute toimii itsearviointin pohjana. Toiminnan itsearviointia tehtäessä tulee selvittää kaupungissa toteutettavat kehittämishankkeet, joista kerättyä tietoa tulee hyödyntää myös iltapäivätoiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä. Itsearviointia tehtäessä otetaan huomioon toimintasuunnitelmassa määritellyt tavoitteet (aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet, laajuus ja toiminta-aika, hakeminen ja valintaperusteet, erityislapset iltapäivätoiminnassa, toimintaympäristö, yhteistyö kotien ja koulujen kanssa).

8. TOIMINTASUUNNITELMAN VOIMASSAOLO

Tämä toimintasuunnitelma tulee voimaan 1.8.2016 ja on voimassa toistaiseksi. Kaupunginhallituksella on mahdollisuus muuttaa tai tehdä tarkennuksia toimintasuunnitelmaan kesken toimintakauden, mikäli toiminta, lakimuutokset tai organisaatiomuutokset sitä edellyttävät.